

Den styrkede pædagogiske læreplan

FDF Spurvehusets børnehave

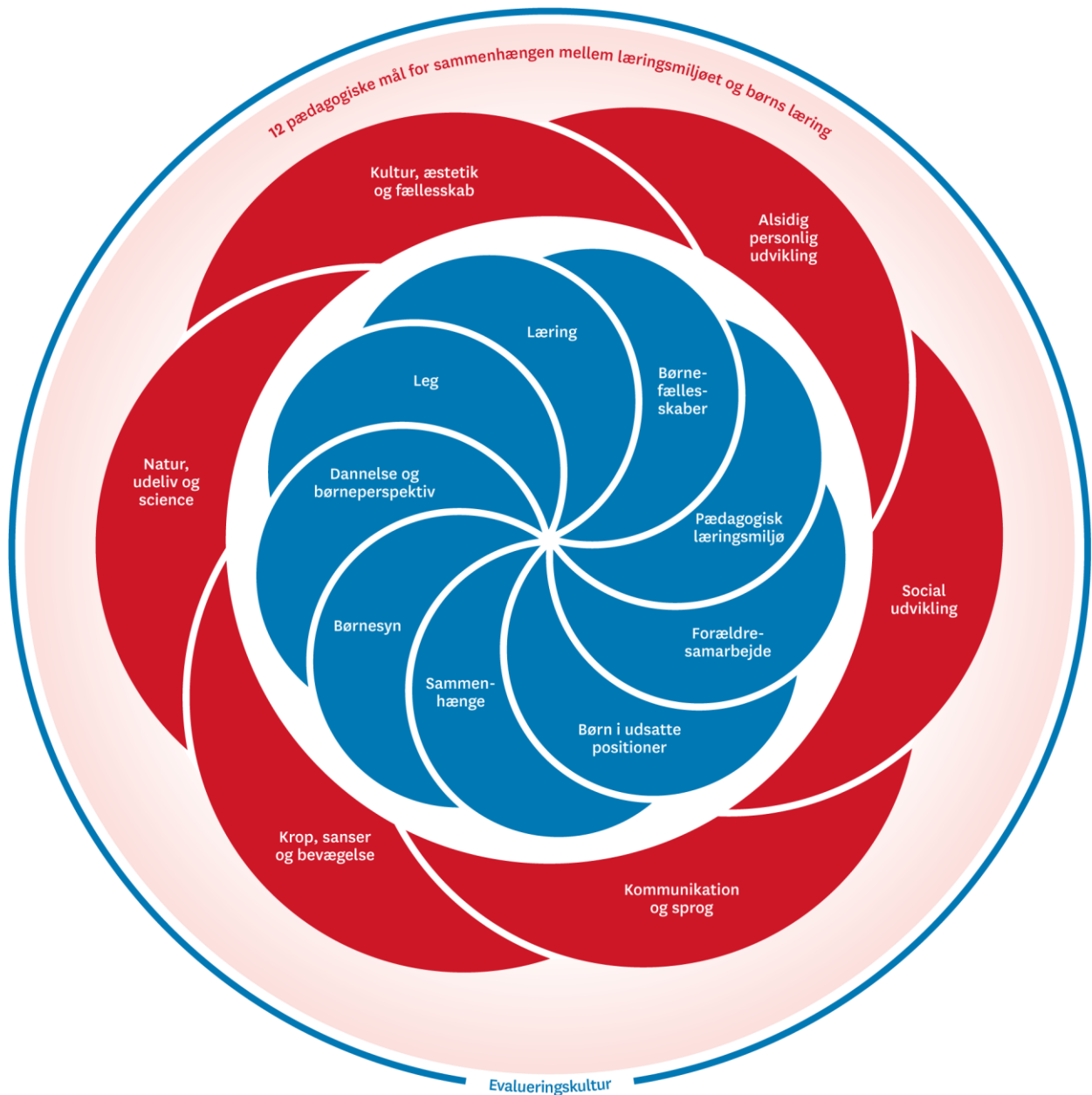
2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Læreplansblomsten er rammen for vores lokale arbejde med den pædagogiske læreplan

---

Hvem er vi?

FDF Spurvehuset er en selvejende institution opført i 1971, af FDF Samvirket. Medarbejderne i Spurvehuset er ansat af en bestyrelse, som er institutionens arbejdsgiver.

Der er indgået en driftsoverenskomst mellem Spurvehuset og Viborg kommune. Dette betyder at institutionen er omfattet af kommunens børnepolitik og af kommunens fastsatte mål og rammer for dagtilbuddets arbejde.

Institutionens leder og det pædagogiske personale, en HK medarbejder og en pedel, arbejder sammen på at skabe de bedste udviklingsbetingelser og læringsmiljøer for børnene.

Institutionen har gennem årene fået tilbygninger og er løbende renoveret. I dag fremstår Spurvehuset som en integreret institution med 50 børnehavebørn og 28 vuggestuebørn.

Vi har god indretning og plads til fysisk udfoldelse på grupperummene og i fællesrum, blandt andet i vores motorik rum.

Ligeledes har vi en dejlig stor legeplads med masser af træer og buske, der giver mulighed for alsidig leg og aldersvarende udfordringer.

Geografisk er Spurvehuset beliggende i et villakvarter med grønne områder i nærmiljøet. Vi har kort afstand til sø og skov, samt kulturelle tilbud i byen, biblioteket, løb etc.

Institutionens børn kommer primært fra området, enkelte familier bor dog i en anden del af Viborg by/ kommune. Størstedelen af børnene kommer fra familier med far, mor og søskende. Nogle familier er sammenbragte, nogle er enlige forsørgere, eller enkelte familier er med anden etnisk baggrund end dansk.

Vores vuggestue er fordelt på to stuer Blåmejserne og Rødkælkene. Børnene er i alderen fra ca. 6 måneder og frem til 3 år.

I vuggestuen er der tilknyttet 4 pædagoger, 1 pædagogisk assistent, 2 medhjælpere, og en studerende fordelt på de to stuer.

I børnehaven er de yngste og mellemste børn fordelt på to stuer Papegøjerne og Pelikanerne. De ældste børn, som er de kommende skolebørn samles hvert år efter sommerferien på Påfuglegruppen, hvor de er samlet på samme stue.

I børnehaven er der ansat 6 pædagoger og 1 medhjælper.

I perioder har vi medarbejdere i virksomhedspraktik fra Jobcenteret eller ældre skoleelever i erhvervspraktik eller lign.

Vi bestræber os på at tilrettelægge aktiviteter og læringsrum efter børnenes behov og alderstrin. Vi tager afsæt i Dagtilbudsloven som siger at institutionen skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv

Vision og mål

Vi har en vision om,

- at udvikle børn til at kunne mestre livet.

Vi arbejder ud fra værdier som

- fællesskab,
- trivsel
- udvikling.

Vores kerneopgave er at skabe udviklingsstøttende læringsmiljøer hvor børn, dannes, udvikles og trives, så de tilegner sig kompetencer til at kunne mestre livet.

Vi er et fælleshus, og et hus hvor fællesskab og inklusion for alle børn har stor værdi for os. Fællesskab er hos os en kongstanke, da venskaber og relationer er afgørende for at alle børn føler sig som en del af fællesskabet og oplever at blive respekteret og lyttet til.

Marte Meo

Vi er en institution der arbejder med Marte Meo, og det faste pædagogiske personale er uddannet i metoden.

Marte Meo, betyder "ved egen kraft" og har fokus på en anerkendende og ressource orienteret tilgang.

Marte Meo metoden er en videobaseret metode, der bygger på principperne for udviklingsstøttende samspil og kommunikation.

Metoden har fokus på barnets ressourcer og initiativer, og hvad barnet gør godt. Der er fokus på muligheder fremfor begrænsninger.

De 5 Marte Meo principper:

1. At følge initiativ
2. Positiv bekræftelse af initiativer
3. At sætte ord på den andens og egne initiativer
4. Turtagning
5. Positiv ledelse

Topi

Vi arbejder med TOPI, som står for tidlig opsporing og indsats. Det er en systematisk trivselsundersøgelse som hjælper personalet med at sikre at alle børn ses og deres trivsel

vurderes. Dette med henblik på tidligt at opspore spæde tegn på mistrivsel eller begyndende vanskeligheder og dermed hurtigt få samarbejde i gang med forældrene om barnets trivsel, så barnet oplever en samlet fælles indsats til styrkelse af barnets kompetencer. Her arbejdes med LP modellen og SMTTE, hvor der opstilles mål og laves en handleplan for en styrket indsats.

Sprogindsats

I Spurvehuset har vi fokus på at barnets sprogtilegnelse understøttes i det daglige læringsmiljø i tæt kontakt med børn og voksne. Børns kommunikative sproglige interaktioner udvikles med personalet som rollemodeller.

Periodevis arbejdes der i mindre sproggrupper, der hvor der skal ekstra fokus på sprogunderstøttelsen.

Alle børn bliver sprogtestet, når de er ca. 3 år og derefter årligt i børnehaven.

Med udgangspunkt i disse sprogtest, bliver der lagt en plan for en særlig sprogindsats, hvis det skønnes nødvendigt. Denne plan laves altid i samarbejde med familien og under vejledning af vores logopædkonsulent, som også kommer og understøtter sprogindsatser og taleundervisning i huset.

Grønne spirer

Vi er en Grønne Spirer Institution, hvilket betyder at vi har særlig fokus på at arbejde med børn og natur. På baggrund af aktiviteter og dokumentation, er vi gennem Friluftsrådet blevet certificeret som en Grønne Spirer institution og derfor vajer det grønne spireflag i vores flagstang. Man er Grønne Spirer institution et år ad gangen, og så skal man ansøge igen. Vi arbejder fortsat på at bibeholde det grønne flag og lægger vægt på gode og lærerige erfaringer og oplevelser i naturen.

.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn i Spurvehuset.

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år. Børn har ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo.

Børn skal opleve plads, tid og ro til at være barn, og samtidig opleve voksne der er nærværende og omsorgsfulde, så barnet kan udvikle sig og udfordres i trygge rammer.

Vi tager udgangspunkt i barnets følelser og behov, vi respekterer barnets følelser, hvis det er ked af det, glad, vred, etc. og vi hjælper barnet til selvforståelse ved at sætte ord på. Barnet skal føle sig set og forstået.

Børn opfattes som kompetente og vi tror på at barnet kan, og vi støtter barnet i en selvopfattelse af at barnet kan selv. F.eks. barnet kan selv tage termotøjet på, kan selv lyne jakken, åbne madkassen etc. Oplevelser som er med til at styrke barnet i en tro på selv at kunne mestre tingene.

Vi bruger de forskellige læringsstile for at imødekomme det enkelte barns behov f.eks. noget visuelt, noget motorisk leg.

Vi tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone, og er omstillingsparat ift. hvad barnet siger og ønsker.

Dannelse og børneperspektiv

Vores dagtilbud skal fremme børns dannelse, og det skal den, på denne måde så børnene oplever at de medtænkes i dagligdagen og at de har medindflydelse på egen hverdag. Barnets dannelsesproces sker gennem hele dagen. Dannelsen omkring hvem er jeg og hvordan handler jeg i et socialt fællesskab, opstår i mange hverdagssituationer, f.eks. til samlinger, afleveringssituationer, spisesituationer, i den frie leg samt i planlagte aktiviteter m.m. Det er alle situationer hvor barnet dannes og lærer om normer og værdier i samspil med andre. De voksne er medskabende rollemodeller for børnene.

Børnene oplever i hverdagen demokratiske processer, hvor man som en del af fællesskabet må tage hensyn til andre og barnets egen personlighed skal også kunne komme i spil. Demokratiske processer er f.eks. til samling hvor børnene skal være medbestemmende omkring aktiviteter og lege, hvor der kan forekomme valg, der indebærer at man også må gå med på andres ideer, men man kommer også selv i spil når ens eget forslag bliver imødekommet. Vores fællesprojekter og lege i huset bliver valgt ud fra børnenes interesser og udviklingsniveau – vi følger barnets spor.

I samlingen bliver barnet hørt og taget alvorligt. Det giver god mulighed for demokrati og demokratisk forståelse. Samlingen har indflydelse på dagligdagen og inviterer barnet til at være aktivt deltagende og kan imødekomme ønsker eller forespørgsler fx *"hvad har I lyst til vi laver af mad til middag?"*

Legen

Legen har værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud (Den styrkede pædagogisk læreplan – Rammer og indhold, s. 18).

Legen har stor betydning for børns udvikling og læring. Når børnene leger, bygger de på ideer, som er hentet fra deres verden. Børnene kan gennem legen få en ny opfattelse af sig selv, da de kan øve sig i forskellige roller og situationer alt efter legens tema og indhold. Legen er med til at give børnene indsigt i meninger, hensigter og værdier.

Legen kan være fremmede for udvikling af fantasi og virkelyst, sproget styrkes i legen, og de sociale kompetencer afprøves og læres. Lege kan være pludselig opståede men kan også være kontinuerlige da børnene nogle gange vender tilbage til den samme leg.

Den selvorganiserede leg skal anerkendes og respekteres, og det er det pædagogiske personale som har ansvar for at alle bliver inkluderet i lege fællesskaber.

Det pædagogiske personale igangsætter rammesatte legeaktiviteter, der hvor man gerne vil skabe nye legerelationer eller inddrage børn som måske står udenfor.

Der skal være plads til leg i hverdagen og med voksne tæt på som kan hjælpe børnene videre hvis der er brug for det.

Barnets leg anerkendes ved at de voksne er opmærksomme på ikke at ødelægge en leg, der er godt i gang. Det betyder at de voksne er opmærksomme på hvornår vi skal gå foran, ved siden af, bagved eller gå ind i legen og hjælpe.

Ligeledes er vi opmærksomme på ikke at afbryde lege, det ses blandt andet ved at vi lige nu afprøver eftermiddagscafe på en ny måde. Børnene kan komme i eftermiddagscafe hen over et tidsrum, så de kan nå at lege færdig inden de skal spise. Det giver færre afbræk, mindre ventetid og børnene oplever en vis grad af selvbestemmelse.

Læring

Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Læring er en proces som foregår over hele dagen og læring sker både i de spontane lege, de voksenplanlagte aktiviteter, i de mange rutinesituationer som sker i løbet af dagen, f.eks. spisning, garderobesituationer, samlinger etc.

Læring sker der hvor børnene får lov til at være nysgerrige og udforskende. Læring sker gennem alsidige oplevelser og erfaringer i samspil med andre, både fra naturen, nærmiljø, kultur og samfund.

Læring er en proces hvor det enkelte barn deltager aktivt i læringen af at nå et bestemt mål – eks at kunne tage sit eget tøj på. Gennem barnets aktiviteter udvikler barnet sig. De erfaringer barnet gør sig bruges i den videre udvikling. Relationerne i det sociale fællesskab er vigtigt for barnets læring. Barnet lærer i det relationelle samspil med hinanden og med de voksne.

Børnene udtrykker gennem legen det de er optaget af og der er det, de voksnes opgave at gribe indholdet og der sætte ind med lege og aktiviteter som peger mod nærmeste udviklingszone, så børnene oplever en tilpas forstyrrelse som de kan lære af.

Børnefællesskaber

Det er en vigtig opgave, at alle børn oplever sig som en del af et fællesskab i Spurvehuset. Det at være inkluderet er afgørende for legerelationer, dannelse og læring. Det at være en del af et fællesskab, have venner og relationer, er vigtige oplevelser for børn i deres dannelse af hvordan man kan indgå i samspil med andre og børnene øve sine sociale kompetencer.

De voksne har ansvar for at se børnene og hvilke fællesskaber de er en del af og har ansvar for at skabe gode rammer så børnene kan indgå i fællesskaber.

I garderoben der hjælper børnene hinanden, store og små, det skabe god stemning, og børnene får blik for hinanden, kan skabe legerelationer på tværs når de kommer ud på legepladsen. Når børnene indgår i fællesskaber, ser vi at børnene spejler sig i hinanden, øver turtagning, øver dialogen og de sociale kompetencer.

Ved samlinger er vi sammen om noget fælles og vi ønsker fokus på at alle føler sig inkluderet.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vores pædagogiske praksis skal rammesættes så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Der skal være et pædagogisk læringsmiljø til stede hele dagen, ved børnenes leg, ved planlagte samt spontane aktiviteter, i de daglige rutiner.

Der skal inde som ude tages udgangspunkt i hvad børnene er optaget af og hvilke behov barnet/børnegruppen har.

Der skal være legetøj tilgængeligt (hvilket pt er begrænset pga. af Coronasituationen)

Der skal være mulighed for at kunne indgå i mindre grupper, små kroge, mulighed for fysisk udfoldelse så kroppen bliver udfordret, mulighed for at kunne udvikle sig gennem kreativitet.

Æstetiske omgivelser som virker inspirerende for børnene. f.eks. ophæng af børnenes egne kreationer, voksnes dokumentation over forskellige temaer virker inspirerende for børnene og skaber genkendelighed omkring det børnene har været en del af.

De voksne guider og går forrest, de voksne skaber god stemning og sørger for de bedst mulige rammer.

Vi skaber læring i de genkendelige rutiner der sker hver dag. Læring ved. f.eks. modtagelse, garderobesituationer, spisning, samlinger. Både i planlagte som spontane aktiviteter og lege. Vi sætter ord på og tager udgangspunkt i hvor barnet er. Vi øver selv hjælpen i de situationer hvor børnene selv kan og øver sig på selv at kunne, f.eks., selv at åbne madkassen, tage termotøj på, gå på toilettet og lignede situationer.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vores samarbejde med forældrene, har stor betydning for barnets udvikling, læring, trivsel og dannelse.

Det sker blandt andet i den daglige dialog og gennem særlige forældresamtaler gennem barnets tid i institutionen. Vi arbejder på at opbygge et godt og tillidsfuldt samarbejde hvor vi sammen kan være samskabende omkring barnets udvikling.

Ved opstart i vores hus forventningsafstemmer vi blandt andet via vores velkomstfolder og overleveringssamtaler.

I hverdagen bestræber vi os på at delagtiggøre forældrene i barnets hverdag, blandt andet ved at fortælle om barnets velbefindende i løbet af dagen og dele nogle af barnets oplevelser med forældrene.

Vi har efter de første 3 mdr. i børnehaven en opstartesamtale og inviterer til samtale ved 4-årsalderen og til en skoleforberedende samtale det sidste år før skolestart.

Der kan ind i mellem opstå behov for yderligere en samtale eller dialog som vi sætter tid af til efter behov. Vi har i dagligdagen små hverdags dialoger med forældrene, og vi kommunikerer også over det der hedder Børnenettet, det kommende Aula, som er en digital platform for kommunikation og videreformidling mellem forældre og institution, som vi forventer at forældrene også orienterer sig igennem.

Her udsendes forældreinformation, dokumentation, ugeplan for kommende aktiviteter, og lignende. En del af forældresamarbejdet i Spurvehuset, handler også om sociale arrangementer, som julehygge, forældre kaffe, forældremøder, fællesspisninger etc. Disse arrangementer er medskabende for trivsel og hygge, men er pt sat på standby pga. Corona.

God åben dialog er vores bedste værktøj til at være samskabende omkring barnets udvikling læring og trivsel, og vil altid gerne dialogen med forældrene.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi arbejder ud fra en anerkendende, ressourceorienteret og inkluderende perspektiv, med udgangspunkt i Marte Meo ens principper om at understøtte barnets udvikling, fra der hvor barnet er. Vi arbejder ud fra, hvad er nærmeste udviklings zone for barnet.

Der arbejdes på at skabe forudsigelighed, struktur og genkendelige rammer for barnet, hvor vi blandt andet arbejder med piktogrammer, mindre grupper, pauser, time timer, kuglepude, og på at være på forkant med der hvor barnet støder på forhindringer.

Vi arbejder med at følge barnets initiativer, sætte ord på handlinger og følelser, turtagning, ros og opmuntring og positivt lederskab. Barnet skal opleve mestring i forbindelse med børne- og voksen initierede lege og aktiviteter.

Vi samarbejder med PPL (Pædagogisk Psykologisk Læring), og familieafdelingen, der hvor vi oplever behov for ekstra faglig sparring og tværfaglige ressourcer.

Vi arbejder for at barnet kan indgå i børnefællesskaberne, og det være sig i mindre grupper, samt i det store fællesskab.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Spurvehuset har vi valgt at samle de kommende skolebørn i en gruppe det sidste år de går i børnehaven hos Påfuglene.

Det giver mulighed for at skabe sammenhæng til skolen og at arbejde med skoleparathed i en gruppe hvor jævnaldrende børn kan spejle sig i hinanden.

I gruppen arbejdes der med at børnene lærer at indgå i et fællesskab, at kunne lytte til hinanden, selv at kunne byde ind i fællesskabet, f.eks. ved at samling, vente på tur, modtage fælles beskeder og der arbejdes med selv hjælpenhed og at kunne hjælpe hinanden. Der arbejdes med lyst til at lære, at turde prøve noget nyt at lære at kunne sige pyt og komme videre. Der arbejdes med hvordan man er en god ven og hvordan man skaber venskaber og fællesskab.

For at skabe sammenhæng mellem børnehave og skole, har vi et særligt samarbejde med de omkringliggende børnehaver sammen med Finderuphøj Skole, hvor vi arbejder på tværs omkring hvordan man skaber den bedste overgang fra børnehave og til skole. F.eks. kan nævnes at der har været arbejdet med børneinterviews om børnenes forestilling om hvordan de tror det er at gå i skole og hvordan det så blev oplevet af daværende børnehaveklasse elever. Dette er viden, som vi voksne kan tage med os, vi er med skabere af børnenes forestillinger om hvordan skolelivet er, og vi hjælper godt på vej ved at afmystificere og skabe sammenhænge så børnene får kendskab til skolelivet før skolestart.

For at skabe en god start på skolelivet, er der brug for samarbejde og sammenhæng for de kommende skolebørn.

De skoleforberedende samtaler i børnehaven med forældre, er med til at sætte fokus på de områder hvor vi evt. kan gøre en ekstra indsats for at lette skoleovergangen. Vi sætter fokus på, hvor børnehaven og forældrene kan understøtte barnets udvikling hen imod en skolestart.

Før skolestart vil der også være en overlevering med skole, forældre og børnehavens kontaktpædagoger.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Som led i arbejdet med den styrkede læreplan, arbejdes med hvordan lokalsamfundet kan inddrages i læringsmiljøet.

I vores pædagogiske praksis, indgår gåture i lokalområdet, til nærliggende skov og søer.

Vi bruger den lokale sø/vandhul til at udforske haletudser og søens liv generelt. Her opleves andre naturoplevelser end dem der kan opleves på legepladsen, og det er også en del af vores Grønne Spirer arbejde at komme udenfor Spurvehuset, for at opleve naturen.

Vi tager på ture i vores lokalområde for at finde ting i naturen vi kan bruge til maddage, samt nyde vores madpakker.

Besøg på nærliggende institutioner, f.eks. en institution hvor de har dyr.

Deltagelse i motionsløb, f.eks. den nærliggende skoles årlige motionsløb, Søndersø løbet etc. (når der ikke er Corona)

Besøg på museer, naturskoler og biblioteket hvor der også deltages i kulturelle arrangementer, som teaterforestillinger.

Juleudstillinger i Mathias markedet.

Vi besøger hinanden huse, på gåture, dette giver kendskab til lokalområdet.

Besøg på forældres arbejdspladser.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Børnehuset og udearealet indrettes efter børnegruppernes og de enkelte børns behov. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv. Her skal børns oplevelser af børnemiljøet inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Der tilstræbes at skabe læringsrum hele dagen, ude såvel som inde og at både de fysiske og psykiske rammer gør at børnene bliver udfordret og inspireret, ligeledes at børnene oplever trygge og genkendelige rammer for deres hverdag.

Indenfor med små grupperum, og fællesarealer hvor der er mulighed for at lege i mindre grupper, og hvor der er mulighed for forskellige lege og aktiviteter. Det tilstræbes at børnene oplever et inspirerende miljø, hvor kreativitet, motorisk udfoldelse, spontanitet og planlagte læringsforløb er muligt.

Udearealet er der mulighed for at lege og bruge kroppen på en anden måde. Der er mulighed for at løbe, klatre, cykle, rutsje, spille bold, finde små kroge til fordybelse. Komme tæt på naturen, og opleve sansemæssig stimulering af bærbuske, beplantning m.v.

I Spurvehuset bliver man mødt af positive voksne, som hilser og er ansvarlige for en god stemning og atmosfære i gennem hele dagen.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Alsidig personlig udvikling, handler om at udvikle og udvide barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder.

Vi ser det som en stor værdi at barnet bliver anerkendt, set og forstået og kan derved sætte sine egne spor. Børnene bliver mødt af tydelige og forudsigelige voksne, som lytter og hjælper og guider hvor det er nødvendigt. Ved at benævne barnets følelser f.eks. i en

svær afsked med en forældre, hjælper vi barnet med at mestre sine følelser og barnet bliver samtidig forstået. Der skabes en tæt relation mellem barn og voksen, hvilket udvikler tillid til at tro på sig selv og mod på at udforske verden. Når barnet oplever den tætte relation med den voksne, får barnet mod på at deltage og byde ind i andre fællesskaber og får mod til at vælge til og fra.

Praksisfortælling:

Pædagogen møder barnet, da han kommer ind ad døren med sin mor og far: Godmorgen Peter, har du haft en dejlig weekend? spørger pædagogen.

Barnet smiler til pædagogen: JA! Og i dag skal jeg hjem til farmor

Pædagogen til barnet: Nååh hvor dejligt, hvad skal I så lave?... pædagogen følger barnets initiativ.

Barnet fortæller og pædagogen lytter.....dernæst

Barnet spørger pædagogen om hun vil hjælpe med at vinke.

Pædagogen til barnet: Ja det vil jeg rigtig gerne, har du lyst til vi vinker ved vinduet i køkkenet eller i garderoben?

Barnet giver udtryk for vinduet og pædagogen tager barnet i hånden og går ned til garderoben.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Børn i Spurvehuset skal være en del af fællesskaber, hvor de oplever at høre til og hvor de kan bidrage værdifuldt og relevant til lege, aktiviteter og samvær. Der knyttes venskaber på tværs af grupperne, børnene får øjnene op for hinanden og hinandens viden og gode egenskaber. Børnene spejler sig i hinanden og lærer af hinanden.

Børnene øver sig i socialiserings processer hele dagen, hvor de indgår i forskellige større og mindre fællesskaber, også på tværs af køn, alder og forskellighed.

Vi voksne er rollemodeller og vi hjælper børnene til at udvikle positive strategier til at indgå i det sociale samspil og til at løse opståede konflikter. Vi viser børnene at vi kan have tolerance og forståelse overfor hinanden, og vi italesætter når børnene er gode til at hjælpe hinanden, vente på tur, gå med på andre ideer end egne, og øver derved at børnene indgår i demokratisk dannelse.

Vi støtter barnet i at kommunikere i legen, og hjælper barnet til at kunne udtrykke sig verbalt også nonverbalt. Vi hjælper barnet til at øve sig i at sige fra når ens grænser overtrædes, og vi hjælper barnet til at forstå at vi ikke alle er ens, men vi oplever situationer og samvær forskelligt. Accept af forskellighed, vi både tænker og handler forskelligt.

Legen spiller en stor rolle i børnenes måde at opøve sociale kompetencer. Det er gennem legen, at børnene øver og prøver. De lærer her at invitere til en leg, at spørge ind til legen, hvordan kommer man med i en leg, de lærer at aftale med hinanden, hvad skal vi lege, hvem skal have hvilke roller osv. De øver kompetencer som at have empati og at kunne aflæse andres kropssprog og signaler.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Børnenes kommunikation og sprog udvikles i nære relationer med andre. Det er vigtigt for børnenes udvikling af sprog at læringsmiljøet understøtter børnenes sproglige interaktion, med voksne og børn.

Det har stor betydning for børnenes kommunikative og sproglige udvikling, hvordan de voksne taler til og med børnene. Hvordan de voksne sætter ord på handlinger og følelser, på det der skal ske i forbindelse med hverdagens rutiner, leg og aktiviteter. De voksne er sproglige rollemodeller og skal have lyst til at indgå i samtale og kommunikation omkring det børnene er optagede af, at følge børnenes initiativer og sætte ord på og invitere til dialog. Sproget udvikles ved at den voksne bygger videre på dialogen, og bygger ovenpå barnets kommunikation ved at benævne eller spørge åbent ind, så barnet får mulighed for at lytte og svare.

Kommunikation og sproglig udvikling er centrale kompetencer for at indgå i sociale fællesskaber med andre og for at kunne danne venskaber. Der arbejdes med sproget hele dagen, i tæt samspil med de andre læreplanstemaer.

Sproget og udvikling af sproget indgår som en central del af de daglige rutiner. Der sættes ord på handlinger og følelser f.eks. i afleveringssituationer, i garderoben, ved måltider og samlinger. De voksne er sproglige rollemodeller og hjælper med at indgå i dialog med hinanden om emner, der udvider barnets begrebsverden.

Der leges med sproget, ved rim, remser, sang, bogstaver, lyde og turtagning. Ligeledes anvendes visuelle hjælpemidler f.eks. i form af piktogrammer, og lign. Sproget anvendes

til at skabe forudsigelighed og struktur for børnene, forberedelse på hvad der skal ske i løbet af dagen.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Barnets kropslige læring sker gennem leg og brug af kroppen. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, samt kommunikation.

Vores læringsmiljø både inde og ude skal give børnene muligheder for at opleve glæde ved at bevæge sig og bruge kroppen, både i ro og i aktivitet.

Gennem leg og udfoldelse bliver børnene fortrolige med egen krop og oplever hvad man kan bruge kroppen til og hvor egne grænser går.

Indenfor tilbydes lege hvor kroppen er i ro, hvor barnet oplever ro og fordybelse og koncentration. Det kan være små kreative aktiviteter, læsning, tegning, maling, perler, leg med biler, dukker osv. Motorikken udfordres og styrkes gennem håndteringen af barnets madpakke og drikkedunk. At sidde på skamlen uden den vælter, samt hvordan man sidder ved bordet så ens mad og drikkedunk er inde for ens sfære osv.

I vores motorikrum, gives der mulighed for lidt vildere lege, hvor barnet kan bruge kroppen på en anden måde, der øves balance, klatre, kravle motorikbane med mere.

Uderummet giver barnet mange muligheder for at eksperimentere med krop og bevægelse. Der er højere til loftet og mere plads, til at løbe, hoppe, klatre cykle, gyng med videre.

Vi arbejder med målrettede aktiviteter der kan styrke børnenes glæde og lyst til bevægelse, f.eks. cykeldage på vores aflukkede parkeringsplads, går ture i nærmiljøet, besøg på andre og nye legepladser.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Børnenes erfaringer med udelivet, handler om at give børnene legemuligheder og oplevelser i og med naturen, så de får mulighed for at lære sig selv og naturen at kende. Naturen er et oplagt rum for at eksperimentere, opdage, afprøve, sanse, smage og undre sig.

Vi tager børnene med ud i naturen, hvor vi lokalt både kan undersøge skov og sø. Vi tager afsted med børnene, for at undersøge insekter, haletudser og andre kriblekrabledyr, blomster, blade eller andet som børnene bliver optaget af undervejs.

På legepladsen bliver vi optaget af hvilke fugle der kommer på vores legeplads, vi laver insektbo, følger med videooptag hvad de sker hen over natten, hvilke dyr besøger vores legeplads om natten. Vi har bærbuske så der er mulighed for at sanse og smage på naturen

I Spurvehuset har vi det Grønne Spirer flag som en synlig anerkendelse fra Friluftsrådet om at børn og voksne er lidt tættere på naturen omkring os.

I denne forbindelse laver vi handleplaner på forskellige naturaktiviteter vi vil dykke ned i hen over året. Det kan f.eks. være at følge et træ og se alle årstider, gå på forårs jagt, igangsætte spireprojekter både i vindueskarmen og på legepladsen i højbede.

Vi inddrager naturen ved at spise i den, opsøge hvor tingene kommer fra, vi laver mad over bål etc.

Vi snakker med børnene om affald, og vi affaldssorterer, ved dialogen forsøger vi at give børnene forståelse for at vi skal passe på naturen.

Oplevelser i naturen indbefatter at alle læreplanstemaerne er i spil.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur, kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange måder og forstå deres omverden.

Læringsmiljøet skal sikre en forankring til værdier som understøtter hensynsfuldhed, respekt og demokrati.

Børnene øver demokratiske processer, når de lytter til andre, venter på tur, øver sig i at ytre sig i gruppen.

Ved samlinger drøftes forskellige kulturer og normer, hvorved børnene også bliver opmærksomme på forskellige kulturer normer og værdier. F.eks. hvem bor samme med hvem, hvilket land kommer man fra osv.

I Spurvehuset øver vi at være sammen i større og mindre fællesskaber, F.eks. har vi fredags samling hvor både vuggestue og børnehaven er sammen. Her synges og danses og opgaven at stå for samling går på skift mellem stuerne. Børnene inddrages i værtsrollen (der vurderes på alder), at være med til at stå for samling. Her øver børnene at stå frem for andre.

I Spurvehuset bliver der gjort meget ud af traditioner, både ved jul, påske, fastelavn med mere. Mærkedagene danner rammen for kreative aktiviteter hvor børnenes kreati-
oner kommer til udtryk.

Vi har vægt på historiefortælling, sang, rim og remser. Musik som værende stemnings-
skabende både ude og inde.

Børnenes egen skabende kraft skal stimuleres, nysgerrighed, sansning leg og fantasi
indgår i den æstetiske læreproces som ansporer til ny viden og erfaring.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Evalueringsskultur er en del af vores hverdag, der sker løbende hverdag evalueringer hen over dagen, da aktiviteter børnegrupper, leg osv. tilrettes og ændres i løbet af dagen på baggrund af f.eks. opståede situationer. Dette indbefatter dette som vi kalder hverdags evaluering.

Systematisk arbejder vi med mål og evaluering gennem smtte modellen, som er en model personalet kender til og er vant til at bruge.

Den anvendes ofte ved planlagte læringsforløb, man kan også anvendes hvis man vil dykke ned i en opstået problematik.

TOPI tidlig opsporing og indsats, er også en form for evaluering, af hvordan børnene trives og udvikles, 3 gange om året, gøres der status via TOPI skemaerne.

Vi er opmærksomme på at vi fremadrettet skal arbejde med mere systematisk evaluering. Dykke ned i et område af vores pædagogiske praksis og evt. afprøve forskellige evaluerings metoder.

Pt afprøver vi "Tegn på læring II" i forbindelse med vores eftermiddagsmad.

Vi ønsker en ændret struktur og ramme, som giver mere plads og rum til det enkelte barn, og mere selvbestemmelsen indenfor en tidsramme.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Via et toårigt årshjul planlægges evaluering på henholdsvis det pædagogiske grundlag samt læreplans temaerne på personalemøder.

Nedskrive dokumentation/evaluering undervejs, så det samles og er klar til en samlet evaluering efter to år.